

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Всеукраїнська наукова студентська конференція
«Міжнародне право в період
турбулентності міжнародних відносин»

25 жовтня 2024

м. Одеса

Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» Олега ТОДОЩАКА
(наказ № 3178-44 від 08.10.2024 р.)

Відповідальний редактор

Аракелян Мінас Рамзесович – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України.

Укладачі:

Бехруз Хашаматула Набійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права.

Бугаєць Альона Сергіївна – асистент кафедри міжнародного та європейського права.

Гриб Анна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Дронов Владислав Юрійович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Форманюк Вікторія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Слісаренко Анастасія Олександрівна – здобувачка вищої освіти 4 курсу факультету судового та міжнародного права.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Міжнародне право в період турбулентності міжнародних відносин» : студентська науково-практична конференція, 25 жовтня 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 489 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

багатьма викликами, Рада Європи залишається важливим інститутом, що працює над створенням кращого майбутнього для всіх європейців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Святун О. В. Історія становлення і розвитку науки права Ради Європи в Україні. *Європейське право*. 2013. № 1-2. С.196-216.
2. Сурілова О. О. Правові основи діяльності Ради Європи : навч.-метод. посіб. для аспірантів спец. 081 «Право» / укл. О. О. Сурілова, за ред. Х. Н. Бехруза ; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2022. 52 с.
3. Аббакумова Д.В Членство в Раді Європи та захист прав людини. *Юридичний науковий електронний журнал*. URL : http://www.lsej.org.ua/3_2020/108.pdf

Ключові слова: Рада Європи, створення та розвиток Ради Європи, міжнародна організація.

Науковий керівник : доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Сурілова Олена Олексіївна.

Мельник Олександріна Олександрівна

здобувачка вищої освіти 3-го курсу

факультету судового та міжнародного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ БІЖЕНЦІВ У СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ УМОВАХ

Проблема правового статусу біженців має давнє коріння. Міжнародна спільнота не раз намагалася розв'язати це питання, розробляючи та ухвалюючи

універсальні міжнародні угоди, а також вдосконалюючи національне законодавство. У 1950 році в рамках Організації Об'єднаних Націй (далі ООН) було створено Управління Верховного комісара у справах біженців, чия основна мета полягає в наданні підтримки та захисту біженців по всьому світу. Проте ці міжнародні ініціативи не вирішують усіх наявних проблем, пов'язаних із біженцями. У 1951 році була ухвалена Конвенція про статус біженців, яка слугує основним міжнародно-правовим документом для регулювання статусу цієї категорії осіб та захисту їхніх основних прав і свобод [2]. У 1967 році було введено Протокол, що розширив дію Конвенції [3].

«Під терміном «біженець» слід розуміти іноземця (у тому числі й особу без громадянства), що внаслідок обґрунтованих побоювань став жертвою переслідувань за ознаками расової, національної приналежності, відношенням до релігії або громадянства, приналежності до певної соціальної групи або політичними переконаннями, змушений покинути територію держави, громадянином якої він є (або на території якої він постійно проживає), і не може або не бажає користуватися захистом цієї держави внаслідок указаних побоювань. До даної категорії осіб не належать так звані «економічні біженці», що покидають свою країну в пошуках кращого економічного становища» [4].

Права біженців можна розділити на декілька видів:

- «специфічні права, що виникають з механізму міжнародного захисту;
- права, які біженці мають на рівні з громадянами країни, що їх приймає;
- права, що належать біженцям нарівні з іншими іноземцями, які легально перебувають у цій країні» [4, 204].

Перша категорія включає основні права, що забезпечують міжнародний захист біженців. Одним із ключових прав людини, закріплених у статті 14 Загальної декларації прав людини (1948р.), є право на притулок. Однак для перебування на території іншої держави необхідно отримати формальний статус, який дозволяє легально залишатися в країні або переїхати до третьої країни. Тому особи, що шукають притулку, потребують чіткого визначення їх статусу на основі справедливої та об'єктивної процедури, а також отримання документів

(включаючи проїзні), які будуть дійсні як у країні перебування, так і в інших державах. Правове регулювання захисту прав біженців у сучасних міжнародних умовах базується на численних міжнародних угодах, конвенціях і рекомендаціях, які спрямовані на забезпечення їхніх прав та свобод [5, 46]. Найважливішими з них є Конвенція про статус біженців 1951 року та її Протокол 1967 року, які закріплюють основні права біженців і зобов'язують держави забезпечувати їм належний захист [1; 3].

Сьогодні правове регулювання доповнюється також численними регіональними угодами та політиками, що враховують специфічні потреби різних груп біженців. Організації, такі як Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (далі УВКБ ООН), відіграють ключову роль у моніторингу дотримання міжнародних стандартів та наданні допомоги біженцям.

В умовах зростання глобальних криз, таких як конфлікти, насильство та зміна клімату, країни часто стикаються з викликами у своїй імміграційній політиці. Деякі держави впроваджують більш жорсткі вимоги до надання статусу біженця, що може призводити до порушення прав осіб, які шукають захист.

Сучасні міжнародні умови також вимагають адаптації правових норм до нових категорій вимушених мігрантів, таких як внутрішньо переміщені особи. Важливим є також розвиток механізмів співпраці між країнами для забезпечення безпеки біженців, їхньої інтеграції та соціального захисту. Для забезпечення ефективного захисту прав біженців у сучасному світі важливо враховувати кілька ключових аспектів.

Одним із головних завдань є інтеграція біженців у суспільства країн притулку. Це передбачає не лише надання статусу, а й забезпечення доступу до освіти, медицини, житла та можливостей працевлаштування. Інтеграційні програми повинні враховувати культурні та соціальні особливості біженців, сприяючи їхній адаптації та активній участі в житті громади.

Міжнародна співпраця також є критично важливою. Країни мають обмінюватися досвідом, практиками та ресурсами для забезпечення ефективної підтримки біженців. Формати, такі як регіональні конференції та платформи для

обміну інформацією, можуть сприяти спільному розв'язуванню проблеми біженців.

Особливої уваги потребують вразливі групи серед біженців, зокрема жінки та діти. Вони часто стикаються з додатковими ризиками, такими як насильство, експлуатація та порушення прав. Міжнародні угоди повинні враховувати ці ризики та забезпечувати спеціальні механізми захисту.

Сучасні виклики, зокрема зміна клімату та природні катастрофи, також вимагають адаптації міжнародних норм. У сучасному світі зміни, викликані глобальними проблемами, такими як зміна клімату, конфлікти, економічні кризи та епідемії, суттєво впливають на міграційні процеси та, відповідно, на ситуацію біженців. Реагування на ці зміни вимагає адаптації чинних правових норм та механізмів, щоб забезпечити ефективний захист прав тих, хто змушений залишити свої домівки. До прикладу, зміна клімату стає все більш значущим чинником, що призводить до переселення людей. Надзвичайні погодні умови, такі як повені, посухи та урагани, можуть змушувати людей залишати свої домівки. На мою думку, необхідно розробити нові міжнародні угоди, які б регулювали права осіб, що переміщуються через екологічні катастрофи, а також країни повинні працювати разом, щоб забезпечити безпечні шляхи для переміщення і підтримку для тих, хто зазнав екологічних катастроф [6].

Важливо також активізувати правозахисну діяльність на рівні національних урядів та міжнародних організацій. Це передбачає моніторинг дотримання прав біженців, реагування на випадки порушень та правову підтримку для осіб, які їх потребують.

Біженцям повинні бути гарантовані всі економічні та соціальні права. Європейська конвенція про захист прав людини та основних свобод встановила спеціальний механізм для їх захисту. Основним органом, що відповідає за виконання зобов'язань держав-учасниць Конвенції, є Європейський суд з прав людини (далі ЄСПЛ). ЄСПЛ розглядає справи, в яких біженці стверджують, що їхні права були порушені державами-учасницями [2]. Це може стосуватися: Права

на життя у випадках, коли біженці піддаються небезпеці повернення до своїх країн через загрозу для життя чи здоров'я.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конвенція про статус біженців. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011#Text

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : Конвенція Ради Європи від 04.11.1950 р. : станом на 1 серп. 2021 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

2. Протокол щодо статусу біженців. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_363#Text

1. Права та захист біженців у міжнародному праві: збірка статей / М-Г.О. Лучинець. м. Ужгород. С. 202-207.

1. Проблеми прав біженців та виклики сучасності: навч. посіб. / А. Л. Свящук. Харків : Лисенко І. Б., 2018. 322 с.

2. Чуєнко В.І. Правове регулювання статусу біженців в Європейському Союзі: сучасний стан та перспективи розвитку : монографія. Харків : Право, 2023. 284 с.

Ключові слова: біженці, мігранти, притулок, захист прав, спеціальні механізми захисту прав.

Науковий керівник: доктор філософії в галузі міжнародного права, асистент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Гребенюк Дмитро Олегович.

ЩОДО БІОПРАТСТВА В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ, ЗАХИСТ БІОЛОГІЧНИХ РЕСУРСІВ КОРИННИХ НАРОДІВ.....	114
Кілярська Діана Вікторівна	
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЖІНОК В АРАБСЬКОМУ СВІТІ.....	119
Курманська Аріна Вадимівна	
ТЕОРЕТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В МУСУЛЬМАНСЬКИХ КРАЇНАХ.....	123
Мазур Анна Андріївна	
ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТКУ РАДИ ЄВРОПИ.....	129
Мельник Олександрівна Олександрівна	
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ БІЖЕНЦІВ У СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ УМОВАХ.....	131
Окопна Владислава Сергіївна	
МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ.....	136
Півченко Дарія Анатоліївна та Бондаренко Владислав Мар'янович	
РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ У КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ МІГРАЦІЄЮ, ПАНДЕМІЄЮ ТА ВІЙНОЮ.....	140
Рудецька Поліна Андріївна	
ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО ТА ЗБРОЙНИЙ КОНФЛІКТ: ЗАХИСТ ПОТЕРПІЛИХ ОСІБ.....	143
Скакун Вікторія Олександрівна	
ПОРУШЕННЯ ПРАВ ДИТИНИ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ФРАНЦУЗЬКОГО ЧАСОПИСУ LE NOUVEL OBSERVATEUR).....	146
Сорока Тетяна Олександрівна	
МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ЛЕГІТИМНОСТІ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	150
Тимошенко Софія Володимирівна	
ДЕЯКІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У СФЕРІ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН.....	152
Федченко Аліна Юріївна	
ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	157
Шаркова Діана Дмитрівна	
ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ БОРОТЬБИ З ДИСКРИМІНАЦІЄЮ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ.....	162